journal homepage: www.sjfm.ir

Iranian Journal of Forensic Medicine

Iran J Forensic Med. 2024 Oct ;29(4):262-269 Volume 29, Issue 4, Winter 2024 Brief Report

Investigating the Origins of the Contrived Accidents Within Forensic Medicine and Offering Mitigation Strategies

Artin Kamali[1*] PhD, Atefeh Farokhi[2] PhD

[1] Legal Medicine Research Center, Iranian Legal Medicine Organization, Tehran, Iran

***Correspondence to:** Artin Kamali, Email: artinkamali02@gmail.com

ARTICLE INFO

Article history:

Received: August 20, 2023
Accepted: December 26, 2023
Online Published: January 13, 2024

Keywords:
Contrived accidents
Exploratory factor analysis
Forensic medicine

HIGHLIGHTS

1. The reported statistics on driving violations and deliberate or unintentional damages inadequately encapsulate the full spectrum of infractions. Rather, incidents stemming from violations and unintentional driving errors frequently surpass the officially recorded statistics.
2. The conducted investigation into the origins of contrived accidents highlighted the pronounced role of profit-centric motives in their occurrence.

ABSTRACT

Introduction: The persistent rise in road accidents has become a paramount concern, drawing the attention of policymakers and planners due to the consequential human and financial losses. The reported statistics on driving violations and deliberate or unintentional damages inadequately encapsulate the full spectrum of infractions. Rather, incidents stemming from violations and unintentional driving errors frequently surpass the officially recorded statistics.

Methods: This study's principal aim was to investigate the causes of contrived accidents, referred to forensic medicine, and devise preventive strategies within the Hamedan province. The study encompassed two distinct segments. The first involved an examination of case files concerning individuals responsible for contrived accidents spanning from 2011 to 2018, totaling 195 cases. The second segment comprised insights gathered from professionals, including experts in insurance, judiciary judges, forensic medicine specialists, and university professors. A selective and snowball sampling method identified 33 participants. Data analysis employed exploratory factor analysis, and SPSS served as the primary analytical software.

Results: Through analysis, six pivotal factors emerged as influential in the inception of contrived accidents. These factors, ranked in order of significance, encompass economic aspects, laxity in regulatory laws, shortcomings in insurance legislation, socio-cultural elements, the criminal history of perpetrators, and psychological determinants.

Results: The conducted investigation into the origins of contrived accidents highlighted the pronounced role of profit-centric motives in their occurrence. This factor appears correlated with the personality traits and motivational drivers of individuals.

How to cite: Kamali A, Farokhi A. Investigating the origins of the contrived accidents within forensic medicine and offering mitigation strategies. Iran J Forensic Med. 2024;29(4):262-9.

Copyright © 2024 The Author(s); Published by Legal Medicine Research Center. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (http://creativecommons.org/licenses/by/4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-29]

www.sjfm.ir

مجله پزشکی قانونی ایران

مرکز تحقیقات پزشکی قانونی

دوره ۲۹، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۲، صفحات ۲۶۲ تا ۲۶۹

گزارش کوتاه

تحلیل علل تصادفات ساختگی ارجاع شده به پزشکی قانونی و ارائه راهکار برای مقابله با آن

آرتین کمالی*[۱] PhD، عاطفه فرخی[۱] PhD

[۱] مرکز تحقیقات پزشکی قانونی، سازمان پزشکی قانونی کشور، تهران، ایران

*نویسنده مسئول: آرتین کمالی، پست الکترونیک: artinkamali02@gmail.com

اطلاعات مقاله

تاریخچه مقاله:
دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۲۹
پذیرش: ۱۴۰۲/۱۰/۰۵
انتشار برخط: ۱۴۰۲/۱۰/۲۳

واژگان کلیدی:
تصادفات ساختگی
راهکار
پزشکی قانونی

نکات ویژه

۱- افزایش روزافزون تصادفات جاده‌ای و خسارات مالی و جانی ناشی از آنها از مهم‌ترین چالش‌هایی است که توجه بسیاری از برنامه‌ریزان و سیاست-گذاران را به خود جلب کرده است.
۲- انگیزه سودجویی نقش مهمی در شکل‌گیری تصادف ساختگی دارد.

چکیده

مقدمه: افزایش روزافزون تصادفات جاده‌ای و خسارات مالی و جانی ناشی از آنها از مهم‌ترین چالش‌هایی است که توجه بسیاری از برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران را به خود جلب کرده است. میزان واقعی جرایم رانندگی و صدمات عمدی و غیرعمدی در آمارهای ارائه‌شده، گویای تمام جرایم و تخلفات نیست، بلکه تصادفات ناشی از تخلفات و جرایم غیرعمدی رانندگی غالباً در جامعه بیش از میزان انعکاس یافته است.

روش‌بررسی: جامعه آماری این مطالعه از دو بخش تشکیل شده که بخش اول مربوط به پرونده‌های عاملان تصادف ساختگی از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ که ۱۹۵ پرونده را تشکیل داد و بخش دوم نیز شامل تحلیل دیدگاه کارشناسان بیمه، قضات دادگستری، پزشکی قانونی و اساتید دانشگاهی بود که به شیوه هدف‌مند و با روش گلوله برفی، تعداد ۳۳ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. به‌منظور تحلیل داده‌ها از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شد. ابزار تحلیل داده‌ها نرم‌افزار آماری SPSS بود.

یافته‌ها: در این تحلیل، شش عامل به عنوان عوامل اثرگذار بر ایجاد تصادف ساختگی شناخته شد. این مؤلفه‌ها به ترتیب میزان اهمیت عبارتند از: عامل اقتصادی، فقدان قوانین سختگیرانه، نقص در قوانین بیمه، عوامل فرهنگی- اجتماعی، سابقه کیفری عاملان و عوامل روان‌شناختی.

یافته‌ها: در پژوهش انجام‌گرفته در زمینه علل بروز تصادف ساختگی مشخص شد که داشتن انگیزه سودجویی نقش مهمی در شکل‌گیری تصادف ساختگی دارد. این عامل می‌تواند مربوط به ویژگی‌های شخصیتی و انگیزشی افراد باشد.

مقدمه

افزایش تصادفات جاده‌ای و خسارات مالی و جانی فراوان ناشی از آنها، از مهم‌ترین چالش‌هایی است که توجه بسیاری از برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران را به خود جلب کرده و بالاترین میزان مرگ و میر ناشی از جراحات غیرعمدی را در دنیا به خود اختصاص داده است [۱]. این حوادث، سالانه جان حدود ۱/۳ میلیون نفر را در جاده‌های جهان می‌گیرد و باعث ۲۰ تا ۵۰ میلیون مصدومیت غیرکشنده می‌شود [۲].

سوانح ترافیکی با میزان بروز سالانه ۲۶/۵ در ۱۰۰ هزارنفر، ایران را به یکی از کشورهای دارای بیشترین موارد تصادف و مرگ و میر ناشی از آن تبدیل کرده است [۳،۴]. در راستای بررسی و تحلیل این معضل، سازمان‌های مختلفی از سطوح مختلف در افزایش ایمنی نقش دارد که در این میان سازمان پزشکی قانونی از سازمان‌هایی است که دارای بیشترین مراجعات در این زمینه است. چه بسا که میزان واقعی جرایم رانندگی و صدمات عمدی و غیرعمدی در آمارهای ارائه شده، گویای تمام جرایم و تخلفات نیست، بلکه تصادفات ناشی از تخلفات و جرایم عمدی و غیر عمدی رانندگی غالباً در جامعه بیش از میزان انعکاس یافته است. علاوه بر افزایش آمار تصادف‌های منجر به فوت و نقص عضو، آنچه نگرانی افکار عمومی به ویژه صاحب‌نظران، حقوقدان و جرم‌شناس را افزایش می‌دهد، فقدان یک سیاست‌گذاری سنجیده و مناسب در شناسایی جرایم و تخلفات رانندگی به‌خصوص بروز تصادفات ساختگی در جامعه است [۵].

امروزه، یکی از معضلات قابل توجه ساختار شهری ناشی از

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-29]

افزایش ماشـین و وقوع تصادفات در رانندگی اسـت. اتومبیل، همانند بسیاری از دستاوردهای صنعتی دارای پیامدهایی است که اذهان عمومی را به خود معطوف داشـته اسـت. متأسفانه، با توسـعه شـهری و افزایش ترافیک در جاده‌ها و شـهرها در برابر مزایا و کارکردهای اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ناشـی از گسـترش ارتباطات، بر تعداد تصادفات ترافیکی افزوده شده و خسـارت‌های مالی و جانی ناشـی از این مسئله بار سنگینی را بر کشور به بار آورده است [۶]. این مسئله درخصوص ایجاد تصادفات ساختگی بیشـتر به چشم می‌خورد. با توجه به این نکته که در بحث وقوع جرم و تخلفات رانندگی علل متعددی از جمله علل اجتماعی، فرهنگی، فردی- روانی، اقتصادی و قانونی (فشار اجتماعی، اقتصادی، بزهکاری، ناهنجاری اجتماعی و...) وجود دارد. از آنجایی‌که در کشور ایران ارقام خسارات ناشی از تصادفات بسیار بالاست، عده‌ای از افراد اقدام به ایجاد تصادفات سـاختگی می‌کنند تا از این طریق به کسب درآمد از راه ساده بپردازند [۷-۱۱].

در ایـن تصادفـات، سـوانح رانندگی به شـکل غیرواقعی صحنه‌سازی می‌شوند. بنابراین صدمات به شکل غیرواقعی و با رضایت افراد ایجاد می‌شـود و با ورود به فرایند قانونی درصدد دریافت خسارات خود هسـتند که ارقام قابل توجهی را شامل می‌شود و در واقع این خسارات از منابع دولتی تأمین می‌شود. درخصوص تصادفات ساختگی مطالعات مختلفی صورت گرفته که البته این مطالعات درخصوص عوامل کلاهبرداری تصادفات سـاختگی در حـوزه صنعت بیمه اسـت و درخصـوص ارجاع تصادفات ساختگی به پزشکی قانونی مطالعه‌ای صورت نگرفته اسـت. در مطالعه‌ای که توسـط صحت و همـکاران (۱۳۹۶) [۱۲] درخصوص بررسی و تحلیل عوامل کلاهبرداری در بیمه شـخص ثالث اتومبیل انجام شـد، نتایج نشان داد که الگوریتم درخت تصمیم در شناسـایی پرونده‌هـای جعلی، غیرجعلی و مشـکوک عملکرد بهتری دارد و می‌تواند تشخیص بهتری در این زمینـه ارائه دهـد. مطالعه فیروزی و همـکاران (۱۳۹۰) [۱۳] در زمینه شناسـایی تقلب در بیمه اتومبیل با استفاده از روش‌های داده‌کاوی نشـان داد که روش بیز سـاده با دقت ۹۰ درصد در شناسایی صحیح جعلی یا غیرجعلی بودن پرونده‌های خسارت بهترین کارآیی را در مقایسه با دو روش درخت تصمیم و رگرسـیون لجستیک دارد. صلواتی (۱۳۷۸) [۱۴] در مطالعه خود با عنوان بررسـی عوامل اجتماعـی، اقتصادی و فرهنگی مؤثر بر تصادفات نشان داد که بین میزان تحصیلات، عامل سن و مدل ماشین با میزان تصادفات ارتباط مستقیمی وجود دارد.

البته به طور کلی می‌توان این‌گونه برداشت کرد که عوامل مؤثر بسـیاری بر تخلفـات و تصادفات چه سـاختگی و واقعی متفاوت و متنوع اسـت و نمی-توان به راحتی آنها را به عوامل مشـخصی تعمیم داد. عناصـر فردی، شـخصیتی، اجتماعی، فرهنگی و... در بروز تصادفات سـاختگی دخیل هستند که نیاز به مطالعه بسـیاری دارد. بنابراین این پژوهش با هدف بررسی علل و عوامل بروز تصادفات سـاختگی و ارجاع آن به پزشـکی قانونی و ارائه راهکار مناسب برای آنها در استان همدان صورت پذیرفت.

در پژوهش حاضر، محقق در پی آن است افرادی که پرونده آنها تحت عنوان موارد مشـکوک به تصادف سـاختگی اسـت، استخراج شده و مشخص شود که در کدام‌یک از شهرستان‌های اسـتان همدان آمار این تصادفات شـایع اسـت. همچنین، به بررسـی دلایـل و ارائه راهکار اساسـی از طریق کارشناسـان پزشـکی قانونی، قضات و بازپرسان دادگسـتری می‌پردازد، تا ضمن دنبال کردن اهداف آموزشی برای سایر همکاران پزشکی قانونی و همکاران قضایی، با ارائه راهکار، از وارد شدن خسارات به منابع مالی دولت جلوگیری شود.

روش بررسی

مطالعـه حاضر از نوع توصیفی-تحلیلی و مقطعی بود. برای جمع‌آوری داده‌های این پژوهش از کارشناسان پزشکی قانونی، بازپرس‌ها و قضات شـعب دادگسـتری استان همدان به روش نمونه‌گیری گلوله‌برفی اسـتفاده شـد (انـدازه نمونه برابر ۳۳ بود). شیوه نمونه‌گیری گلوله‌برفی، در مواردی که دسترسی به افرادی که دارای ویژگی‌های مورد نظر محقق هسـتند، مشکل اسـت، مورد اسـتفاده قرار می‌گیرد. در این روش، ابتدا یک یا چند نفر با ویژگی‌های مورد نظر انتخاب می‌شـوند و سپس از آنان درخواست می‌شود افرادی را که دارای ویژگی‌های مشابه

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-29]

با آنان باشـند، به محقق معرفی کنند. نمونه‌گیری تا وقتی که نمونه‌هـا به حد مورد نظر برسـد، ادامـه دارد. در این پژوهش برای تکمیل پرسشنامه ابتدا به بخش یکی از قضات دادگستری مراجعه شـد و پس از تکمیل اولین پرسشنامه، محقق به دیگر قضـات دادگسـتری و بازپرس‌هایی که درخصـوص تصادفات سـاختگی اطلاعات لازم را داشتند، ارجاع داده شد. همچنین، درخصوص تکمیل پرسشنامه از بیمه، ابتدا با بیمه ایران تماس حاصل شد و پس از تکمیل پرسشنامه، کارشناس بیمه، محقق را بـه شـرکت‌های بیمه‌ای که با این پدیـده در ارتباط بودند، هدایت کرد. به این ترتیب ۳۳ پرسشـنامه تا رسیدن به اشباع تئوری تکمیل شـد. در بخش کمی این پژوهش، از پرسشنامه محقق‌سـاخته با طیف لیکرت ۵ قسـمتی استفاده شد. در این بخش، پرونده‌های ارجاع شـده تصادفات ساختگی به پزشکی قانونی از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۷ که شامل ۱۹۵ پرونده بود، مورد بررسی واقع شد. روش تحلیل اطلاعات در این پژوهش استفاده از روش تحلیل عاملی اکتشـافی است که از طریق آن می‌توان به علل و دلایل بروز تصادفات سـاختگی ارجاع‌شده به پزشکی قانونی پی‌برد. همچنیـن، ابزار تحلیل در این پژوهش نرم‌افزار SPSS ویرایش ۲۲ بود.

یافته‌ها

یافته‌های به دست آمده حاکی از این است که ۷۲/۷ درصد از کارشناسـان مورد بررسـی مرد و ۲۷/۳ درصد زن هسـتند. ۲۷/۳ درصد از افراد مورد مطالعه دارای تحصیلات کارشناسی، ۴۲/۴ درصـد دارای مدرک کارشناسـی ارشـد و ۳۰/۳ درصد دارای مـدرک دکتـری بودند. با توجه به نتایج به‌دسـت آمده مشـخص شد که ۳ درصد از افراد مورد مطالعه افسر راهنمایی و رانندگی، ۲۱/۲ درصد کارشـناس بیمه، ۲۱/۲ درصد پزشک (پزشـکی قانونی)، ۲۳/۲ درصـد بازپرس، ۹/۱ درصد اسـتاد دانشـگاه و۱۳/۲ درصـد قاضی و ۹/۱ درصد هـم قاضی و هم استاد دانشگاه هستند.

همچنین ۱۹۵ پرونده عاملان بروز تصادفات سـاختگی در اسـتان همدان مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد ۹۷/۹ درصـد مرد ۲/۱ درصـد زن بودند. به طور کلی، سـن عاملان پرونده‌های تصادفات سـاختگی از ۱۰ تا ۵۸ سال در پرونده‌ها گزارش شده اسـت. به طوری که، کمترین میانگین سنی بین ۱۰ تا ۱۵ سال ۰/۵ درصد و بیشترین میانگین سنی به ترتیب ۲۱ تا ۲۵ سال با ۳۶/۱ درصد و ۲۶ تا ۳۰ سال با ۲۷/۲ درصد گزارش شـد. افزون براین، طبق نتایج به دسـت آمده مشخص شـد که، بالاترین نرخ وقوع تصادفات سـاختگی در شهرستان همدان ۵۰/۳ درصد و کمترین نرخ وقوع در شهرستان لالجین ۱/۵ درصد گزارش شد (جدول ۱).

نتایج به دسـت آمده از جدول ۲ گویای این مسـئله است کـه عواملی چون اقتصادی، فقدان قوانین سـختگیرانه و نقص در قوانین بیمه بـه ترتیب از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر ایجاد تصادفات ساختگی محسـوب می‌شود. در بین مؤلفه اقتصادی مهم‌ترین عوامل اثرگذار به ترتیب بیکاری و مشکلات معیشتی افـراد خاطی (با بار عاملـی ۰/۷۳۸)، بالابودن میزان دیه‌ها (با بار عاملی ۰/۵۹۶) و داشتن انگیزه‌های سودجویانه (۰/۵۸۰) را به خود اختصاص دادند. از سوی دیگر، در مؤلفه فقدان قوانین سختگیرانه عامل‌های داشتن حس انتقام (۰/۸۶۶) و نیز ناچیز بـودن مجازات‌های مربوط به تصادفات سـاختگی (۰/۸۴۷) از مهم‌ترین مسائلی اسـت که ایجاد تصادفات ساختگی را تحت تأثیر قرار داده اسـت. افزون بـر این، در مؤلفه نقص در قوانین بیمه عواملی مانند، سـاده بودن نسـبی فراینـد دریافت مبلغ خسـارت از طریق بیمه (۰/۸۴۵)، یک‌پارچـه نبودن عملیات

▼ جدول ۱- توزیع فراوانی بر حسب شهر محل وقوع عاملان پرونده تصادفات ساختگی

شهر محل وقوع عاملان پرونده تصادفات ساختگی	فراوانی	درصد
همدان	۹۸	۵۰/۳
رزن	۷	۳/۶
ملایر	۷	۳/۶
لالجین	۳	۱/۵
بهار	۱۵	۷/۷
کبودرآهنگ	۱۸	۹/۲
اسدآباد	۱۳	۶/۷
نهاوند	۱۳	۶/۷
فامنین	۱۷	۸/۶
تویسرکان	۴	۲/۱
تعداد کل	۱۹۵	۱۰۰

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-29]

▼ جدول ۲- متغیرهای مربوط به هر یک از عوامل و میزان بارهای عاملی به‌دست آمده از ماتریس چرخش‌یافته

مؤلفه	متغیرها	بار عاملی
اقتصادی	بیکاری و مشکلات معیشتی افراد خاطی	۰/۷۳۸
	بالا بودن میزان دیه‌ها	۰/۵۹۶
	داشتن انگیزه‌های سودجویانه	۰/۵۸۰
	پایین بودن سطح درآمد افراد و تمایل به ایجاد تصادفات ساختگی	۰/۵۷۳
فقدان قوانین سخت‌گیرانه	داشتن حس انتقام از جامعه	۰/۸۶۶
	ناچیزبودن مجازات‌های مربوط به تصادفات ساختگی	۰/۸۴۷
	بی‌اعتقادی به کسب وکار درآمد از راه حلال	۰/۷۱۰
نقص در قوانین بیمه	ساده بودن نسبی فرایند دریافت مبلغ خسارت از طریق بیمه	۰/۸۴۵
	فقدان یکپارچه‌سازی عملیات بیمه‌گری به منظور پرداخت خسارت به بیمه‌شدگان	۰/۸۳۶
	فقدان بازرس‌های ماهر برای تشخیص تصادفات ساختگی در بیمه	۰/۶۸۶
	فقدان فناوری اطلاعات و ارتباطات در حوزه صنعت بیمه به‌منظور شناسایی سابقه تصادفات ساختگی	۰/۶۵۴
	مطلوب بودن میزان دیه پرداختی در مقایسه با حق بیمه	۰/۵۲۳
	کمبود نیروهای متخصص در راهنمایی و رانندگی برای تشخیص تصادفات ساختگی در بیمه	۰/۵۱۹
اجتماعی- فرهنگی	نبود اعتقاد و التزام به مشروعیت قوانین و مقررات	۰/۸۷۳
	گسترش فرهنگ تجمل‌گرایی در جامعه	۰/۸۳۳
	احساس بی‌عدالتی در سطح جامعه	۰/۷۶۹
	زیاده‌خواهی برخی از افراد جامعه	۰/۵۶۸
	عادی شدن فرهنگ تقلب در جامعه در طی سال‌های اخیر	۰/۵۴۹
سابقه کیفری عاملان	اعتیاد به مصرف مواد مخدر، روان‌گردان‌ها و مشروبات الکی	۰/۷۳۹
	داشتن سوابق کیفری و اهمیت ندادن فرد به ایجاد سابقه کیفری جدید	۰/۶۹۸
	فقدان فناوری اطلاعات و ارتباطات در حوزه راهنمایی و رانندگی به‌منظور شناسایی سابقه تصادفات افراد	۰/۶۵۴
روان‌شناختی	بالا بودن روحیه ریسک‌پذیری و خطرکردن	۰/۷۵۱
	علاقه به قانون‌گریزی توسط برخی از افراد	۰/۷۴۴
	کارگریزی افراد خاطی	۰/۷۳۰
	الگوبرداری از تجربه موفق دیگران که قبلاً تصادفات ساختگی داشتند	۰/۶۷۰
	داشتن نگاه تفریح و سرگرمی به این گونه جرایم برای فرد خاطی	۰/۵۹۴

▼ جدول ۳- عوامل استخراج‌شده همراه با مقدار ویژه، درصد واریانس و درصد واریانس تجمعی

عامل	مقدار ویژه	درصد واریانس مقدار ویژه	فراوانی تجمعی درصد واریانس
عامل اقتصادی	۳/۲۴۶	۱۲/۰۲۱	۱۲/۰۲۱
عامل فقدان قوانین سختگیرانه	۳/۰۷۶	۱۱/۳۹۴	۲۳/۴۱۵
عامل نقص در قوانین بیمه	۲/۸۷۸	۱۰/۶۵۸	۳۴/۰۷۳
عامل اجتماعی- فرهنگی	۲/۶۸۵	۹/۹۴۶	۴۴/۰۱۸
عامل سابقه کیفری عاملان	۲/۶۰۳	۹/۶۴۱	۵۳/۶۵۹
عامل روان‌شناختی	۲/۳۲۶	۸/۶۱۴	۶۲/۲۷۳

بیمه‌گری به‌منظور پرداخت خسارت به بیمه‌شدگان (۰/۸۳۶) و نیز فقدان بازرس‌های ماهر برای تشخیص تصادفات ساختگی (۰/۶۸۶) از مـواردی بود که در بروز تصادفات سـاختگی نقش داشتند.

برای انجـام تحلیل عاملی از آزمون بارتلت و ضریب KMO اسـتفاده که این مقدار ۰/۷۴۱ به دسـت آمده و آزمون بارتلت در سطح (sig=۰/۰۰۰) معنادار شد. پس از اطمینان از مناسب بـودن داده‌ها برای انجام تحلیل عاملی از چرخش واری‌ماکس برای دست‌یابی به عامل‌های معنادار استفاده شد.

بـر اسـاس نتایج به‌دسـت آمـده در جدول ۳ بیشـترین مقـدار ویـژه مربوط بـه عامل اقتصـادی (۳/۲۴۶) اسـت که ۱۲/۰۲۱درصد از واریانس علل بروز تصادفات ساختگی را تبیین می‌کند. پس از آن به ترتیب عوامل فقدان قوانین سـختگیرانه (۳/۰۷۶ درصـد)، عوامل نقص در قوانین بیمه (۲/۷۸۷)، عامل اجتماعـی- فرهنگـی (۲/۶۸۵)، عامل سـابقه کیفری عاملان (۲/۶۰۳) و عوامل روان‌شـناختی (۲/۳۲۶) در رتبه بعدی قرار دارد. در مجموع شش عامل مذکور توانسته‌اند ۶۲/۲۷۳ از کل واریانـس متغیرها را تبیین کنند. برای چرخش عاملی از روش واری‌ماکس استفاده شد.

بحث

نتایـج به دسـت آمده از کارشناسـان پزشـکی قانونی در مورد سـؤال: «سـازوکارهای تشـخیص تصادفات ساختگی از دیدگاه کارشناسان اجرایی» نشان داد مهم‌ترین سازوکار برای تشخیص تصادف ساختگی توسـط پزشکان حاضر در پزشکی قانونی شـامل شناسـایی عمق صدمات و شکستگی در نواحی مختلـف بدن، ارائـه آموزش‌های تخصصـی و مهارتی به افراد ذی‌ربط و گرفتن شرح حال دقیق از فرد عامل در مکان صحنه حادثه تصادف است.

همچنین، کارشناسـان بیمه برحسب میزان اهمیت موارد فوق را به منظور سـازوکار فرایند تشـخیص تصافات ساختگی بیان کردند. طبق نظرات کارشناسان عواملی چون ایجاد شعب تخصصـی در دادگسـتری، وجود پزشـک متخصـص تصادف سـاختگی و نیز ایجـاد بانک اطلاعاتـی از افراد سـابقه‌دار از

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-29]

مهم‌ترین سازوکارهای فرایند تشخیص در نظر گرفته شده است.

یافته‌های به دست آمده از بررسی دیدگاه قضات و بازپرس‌های دادگستری نشان داد که عواملی چون بررسی فنی صدمات، مقایسه جراحات جدید ایجاد شده با جراحات قدیمی و نیز بررسی سوابق افراد خاطی از طریق سیستم CMS را از مهم‌ترین سازوکارها و فرایند تشخیص تصادف ساختگی دانستند. همچنین، عوامل دیگری چون بررسی سوابق مربوط به پرداخت بیمه خسارت، آموزش مهارتی کارشناسان راهنمایی و رانندگی، بررسی دقیق زمان و مکان وقوع حادثه نیز از مواردی بود که کارشناسان دادگستری به آن اشاره داشتند.

علاوه براین، نظرات برخی از اساتید علوم اجتماعی به دست آمده است، مشخص شد که مهم‌ترین سازوکار تشخیص تصادف ساختگی شامل شناسایی دقیق نوع صدمات از طرف پزشکی قانونی، بررسی دقیق صحنه تصادف در محل وقوع حادثه و آموزش تخصصی افسران پلیس راهنمایی و رانندگی است.

یافته‌های به دست آمده از بررسی نظرات پزشکان درخصوص سؤال «راهکار مقابله با تصادف ساختگی از دیدگاه کارشناسان اجرایی» نشان داد، اشتغال‌زایی و بهبود سطح درآمد افراد جامعه و به خصوص جوانان، بهبود وضعیت معیشت افراد در سطح جامعه، آموزش تخصصی و حرفه‌ای به افسران پلیس راهنمایی و رانندگی، آموزش مهارتی به کارشناسان دادگستری نقش بسیار مهمی در کاهش بروز این نوع جرایم در سطح جامعه دارد.

همچنین کارشناسان بیمه بیان کردند که، برگزاری جلسات مداوم و مستمر بین شرکت‌های بیمه، پزشکی قانونی، راهنمایی و رانندگی و دادگستری تأثیر به‌سزایی در مقابله با تصادفات ساختگی دارد. همچنین، رفع مشکلات معیشتی و تصویب مجازات‌های سنگین به منظور عاملی برار ی جلوگیری از بروز تصادفات ساختگی گزارش شدند. از دیگر موارد گزارش شده می‌توان به شرکت مستمر کارشناس بیمه در جلسات دادگاه و استفاده از کارشناسان متخصص در زمینه تشخیص کلاه‌برداری و صحنه‌سازی به‌منظور مقابله با تصادف ساختگی اشاره کرد.

طبق دیدگاه کارشناسان دادگستری، برگزاری دوره‌های فرهنگ‌سازی درخصوص کاهش جرایم، افزایش سطح رفاه زندگی به ویژه قشر فقر و بالابردن سطح آگاهی و شناخت مردم از عواقب تصادفات ساختگی از مهم‌ترین موارد برای مقابله و جلوگیری از ایجاد تصادفات ساختگی به‌شمار می‌آید. از سوی دیگر، تصویب قوانین و مجازات‌های سختگیرانه برای افراد خاطی و نیز یکپارچه‌سازی اطلاعات مربوط به تصادفات ساختگی از جمله مواردی بود که کارشناسان دادگستری برای مقابله با تصادف ساختگی ارائه دادند. اساتید دانشگاهی ابراز داشتند که عواملی چون منصفانه کردن پرداخت بیمه، نظارت دقیق بر نظام ثبت و پرداخت‌ها و تصویب جرایم سنگین برای تصادفات ساختگی از مهم‌ترین راهکارهای مقابله با تصادفات ساختگی مطرح شده است. همچنین، بهبود معیشت و بالابردن سطح رفاه در جامعه عاملی در راستای مقابله با این جرایم در سطح جامعه است.

در بررسی انجام شده درخصوص شناسایی دیدگاه کارشناسان به نظر می‌رسد که بازپرس‌های و قضات دادگستری تأکید زیادی بر ابعاد اقتصادی از جمله بیکاری و مشکلات مالی، پایین بودن میزان درآمد را در ایجاد تصادف ساختگی دخیل می‌دانستند از سوی دیگر، کم و ناچیز بودن میزان مجازات مربوط به تصادف ساختگی را از دیگر دلایل انجام این نوع جرایم می‌دانستند. این در حالی است که کارشناسان بیمه فقدان فناوری اطلاعات و ارتباطات در زمینه شناسایی سابقه تصادف ساختگی و نیز مطلوب بودن میزان دیه پرداختی درخصوص بروز حوادث و همچنین، وجود مشکلات مالی را از عمده مسائل اثرگذار بر ایجاد این نوع جرایم درنظر داشتند. افزون بر این، برخی از اساتید دانشگاهی ابراز داشتند که عواملی چون فقر مالی، فقدان شغل، فرهنگ تجمل‌گرایی و زیاده‌خواهی نقش مهمی در بروز تصادف ساختگی دارد. همچنین آنها بیان کردند علاقه‌مندی به بی‌توجهی به قانون و نیز بالا بودن روحیه ریسک‌پذیری نقش مؤثری در ایجاد تصادف ساختگی دارد. علاوه براین، کارشناسان پزشکی قانونی اظهار داشتند که فقر و بیکاری و وجود مشکلات مالی از

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-29]

مهم‌تریـــن عوامل در بروز تصادف ســـاختگی در ســـطح جامعه است. نتایج این مطالعه که با نتایج ریان و همکاران و بختیاری و سوری همراستاست [۱۵،۱۶].

نتیجه‌گیری

در این پژوهش، ۲ گروه مورد بررســـی قرار داده شد. گروه اول شامل بررسی ۱۹۵ پرونده عاملان تصادف ساختگی و گروه دوم شامل بررســـی دیدگاه ۳۳ نفر از کارشناسان بیمه، قضات دادگســـتری، اساتید دانشـــگاه و کارشناسان پزشکی قانونی در زمینه علل بروز تصادفات ساختگی بود. در پژوهش انجام‌گرفته در زمینه علل بروز تصادف ســـاختگی مشـــخص شد مهم‌ترین عامل اثرگذار، داشتن انگیزه‌های ســـودجویانه بود. این مسئله نشـــان می‌دهد که داشـــتن انگیزه ســـودجویی نقش مهمی در شکل‌گیری تصادف ســـاختگی دارد. این عامل می‌تواند مربوط به ویژگی‌های شخصیتی و انگیزشی افراد باشد.

عامل دیگری که نقش مهمی در بروز این نوع جرایم داشت، بیکاری و مشکلات معیشتی افراد خاطی است. از دیگر مواردی که منجر به بروز تصادف ســـاختگی در جامعه شـــده، فرهنگ تقلب، گســـترش و عادی شـــدن آن در ســـطح جامعـــه بود. از طرف دیگـــر، یافته‌های این پژوهش حاکی از این مســـئله بود که حوزه بیمه، فناوری اطلاعات مناسبی برای شناسایی سابقه افراد درخصوص تصادفات ساختگی ندارد. در قسمت دیگری از مطالعه حاضر، از تحلیل عاملی اکتشـــافی به منظور گروه‌بندی عوامل مؤثر بر روز تصادفات ساختگی در شهر همدان استفاده شـــد. در این تحلیل، ۶ عامل به عنوان عوامل اثرگذار بر ایجاد تصادف ســـاختگی شناخته شدند. این مؤلفه‌ها به ترتیب میزان اهمیت عبارتند از عامل اقتصادی، فقدان قوانین ســـخت-یرانه، نقص در قوانین بیمه، عوامل فرهنگی- اجتماعی، سابقه کیفری عاملان و عوامل روان‌شناختی.

پیشنهادها

براســـاس نتایج به دست آمده از پژوهش انجام شده درخصوص بروز تصادفات ســـاختگی پیشنهادهای کاربردی و عملیاتی زیر ارائه می‌شود:

۱- برگزاری دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی در سطوح تخصصی و مهارتی به منظور شناخت دقیق و فنی تصادف ساختگی برای کارشناسان راهنمایی و رانندگی و بیمه.

۲- درنظر گرفتن حق شناسایی به پزشکی قانونی و کارشناسان پلیـــس راهوار بـــرای دلگرم شـــدن آنها (این مســـئله می‌تواند به‌عنوان یک عامل انگیزشی برای شناسایی حداکثری تصادفات ساختگی تلقی شود).

۳- ســـاخت برنامه‌هـــای آموزشـــی در قالب مدیا (رســـانه‌های فرهنگی) به منظور آشناســـازی تمامی اقشار جامعه با صدمات ناشی از تصادفات ساختگی.

۴- تدوین و تصویب قوانین سختگیرانه برای متخلفان و عاملان تصادفات ساختگی.

۵- تشکیل شعب تخصصی بررسی پرونده‌های تصادف ساختگی در شرکت‌های بیمه، پزشکی قانونی و پلیس راهور.

۶- تشـــکیل کارگروه تخصصی در شعب دادگستری به منظور رسیدگی دقیق‌تر به پرونده‌های تصادف ساختگی.

تشـــکر و قدردانی: نویســـندگان مقاله بر خود لازم می‌دانند از سازمان پزشکی قانونی کشور به دلیل همکاری و مساعدت‌های لازم تقدیر و تشکر کنند.
تأییدیه‌اخلاقـــی: داده های ایـــن مطالعه با هماهنگی مرکز تحقیقات پزشـــکی قانونی اخذ گردیده است.
تعارض‌منافع: نویسندگان این مقاله تعارض منافعی را اعلام نداشتند.
سهم‌نویســـندگان: آرتین کمالی: نگارنده مقدمه/روش‌شناس/تحلیلگر آماری به میزان ۷۵ درصد، عاطفه فرخی: روش‌شناس/تحلیلگر آماری به میزان ۲۵ درصد.
منابع‌مالی: هزینه‌های این پژوهش به‌صورت شخصی پرداخت شده است.

References

1. Khodadadi N, Hosseinbabaie Z, Charmi L, Alinia S, Asli SA. Epidemiology of trauma due to driving accidents in Poursina Trauma Research Center in Rasht. J Holist Nurs Midwifery. 2010;20(64):22-6.
2. World Health Organization. Road safety [Internet]. Geneva: World Health Organization; 2017 [cited 2018 March 11]. Available from: http://www.who.int/features/factfiles/roadsafety/en/.
3. Hasani J, Hashemi Nazari SS, Khorshidi A, Shojaei A. Factors related to pedestrian's mortality following road traffic accidents in Tehran and Alborz Provinces, Iran. Int J Epidemiol Res. 2016;3(3):204-13.
4. Ghorbani Birgani A, Hakim A, Zare K. Epidemiologic study of fatal traffic accidents in Khouzestan province

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-29]

in 2010. Q Scientific J Rescue Relief. 2012;4(2):28-35.
5. Najafi Abrandabadi AH. Delinquency and economic conditions, Journal of Legal Research. 2007;6(1):24-35. [Persian]
6. Nayebi H, Moidfar S, Serajzadeh SH, Faizi I. Durkheim and Merten's theory of anomie; Similarities, differences and methods of measurement. Journal of Social Welfare. 2017; 17:9-41. [Persian]
7. Hedjazi A, Hoseinzadeh A, Zarenezhad M, Hassanzadeh R, Mahmoudi D, Ghadipasha M. A report of five cases of self-mutilation for the purpose of insurance fraud. J Forensic Leg Med. 2013;20(6):640-3. doi: 10.1016/j.jflm.2013.03.030.
8. Viaene S, Dedene G. Insurance fraud: Issues and challenges. Geneva Pap Risk Insurance-Issues Pract. 2004;29(2):313-33. doi: 10.1111/j.1468-0440.2004.00290.x.
9. Subba SH, Binu VS, Menezes RG, Kanchan T, Arun M, Patil R, et al. Pattern and trend of deliberate self-harm in Western Nepal. J Forensic Sci. 2009;54(3):704-7. doi: 10.1111/j.1556-4029.2009.01040.x.
10. Taghaddosinejad F, Sheikhazadi A, Yaghmaei A, Vakili V, Saberi SM, Behnoush B. A survey of self-mutilation from forensic medicine viewpoint. Am J Forensic Med Pathol. 2009;30(4):313-7. doi: 10.1097/PAF.0b013e31819d217d.
11. Klonsky ED. Non-suicidal self-injury in United States adults: Prevalence, socio-demographics, topography and functions. Psychol Med. 2011;41(9):1981-6. doi: 10.1017/S0033291710002497.
12. Seidi Aghil Abadi Z, Sehhat S. Investigation and analysis of fraudulent factors in the third-party civil liability car Insurance (third-party insurance-physical damage). Iranian Journal of Insurance Research. 2017;7(1):23-42. [Persian]
13. Firouzi M, Shakuri M, Kazemi L, Zahedi S. Identifying fraud in car insurance using data mining methods. Insurance Research Paper. 2012;26(3):128-30. [Persian]
14. Salavati A. Investigation of social, economic and cultural factors affecting car accidents in Isfahan city. [Masters' Thesis]. Isfahan: Dehaghan Branch, Islamic Azad University, 2005. [Persian]
15. Ryan J, Clemmett S, Perez-Avila C. Managing patients with deliberate self-harm admitted to an accident and emergency observation ward. J Accid Emerg Med. 1996;13(1):31-3. doi: 10.1136/emj.13.1.31.
16. Bakhtiyari M, Soori H. Epidemiology of traffic crashes outcomes and related factors. J Saf Promot Inj Prev. 2013;1(3):140-9.

[Downloaded from sjfm.ir on 2026-11-29]